

LÊ PHƯƠNG LIÊN

Em nhỏ

thuongmaitruongxua.vn

ĐV 13

L 250 PH

LÊ PHƯƠNG LIÊN

Én nhỏ

TẬP TRUYỆN NGẮN

Bìa và minh họa : HỒ ĐỨC

**NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG
HÀ NỘI - 1998**

thuongmaitruongxua.vn

PHÒNG ...
THÀNH ...
THU PHƯƠNG LIÊN

TN: VV 2089/98

■ **NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG**

62 Bà Triệu - Hà Nội. Fax: 8229085. ĐT: 8264730-8255831

■ **TRUNG TÂM P.H.S MIỀN TRUNG**

17-19 Yên Bái-TP Đà Nẵng. Fax: 821246. ĐT: 821246-820252

■ **CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG**

268 Nguyễn Đình Chiểu-TP. Hồ Chí Minh. Fax: 8231867. ĐT: 8291832

Chịu trách nhiệm xuất bản:

NGUYỄN THẮNG VU

Biên tập:

TRẦN ĐÌNH NAM

Trình bày:

THANH HỒNG

Sửa bài:

LÊ BÁ ĐẠI

In 3.000 bản - Khổ 13x19-Tại XƯỞNG IN TC CNQPKT
Số XB: 135/KĐA-231/KH-1123/CXB cấp ngày 9/12/97
Mã số: ĐV13. In xong và nộp lưu chiểu tháng 5/98

BẠN THÂN

Ti Tu là một cậu bé ngộ nghĩnh, đáng yêu. Một hôm Ti Tu đi chơi và thấy một em bé gái đứng bên cửa khóc. Ti Tu hỏi:

- Sao em khóc?

- Cái cần cầu màu vàng đâu mất rồi, đâu mất rồi!

- Em không thấy căn nhà đẹp bốn tầng đã xây xong rồi à? Cái cần cầu màu vàng sẽ không đến nữa đâu.

Em bé gái càng khóc to hơn. Sốt ruột quá. Ti Tu đành dỗ dành:

- Căn nhà kia đẹp lắm. Những cửa kính sáng rực, cái cầu thang cong như vòng ốc, em không thích à, đẹp hơn cái cần cầu nhiều.

- Nhưng nó không biết động đây, nó không biết kêu như cái cần cầu màu vàng. Em bị nhốt trong nhà em rất thích chơi với cái cần cầu ấy. Thế mà nó bỏ đi đâu.

- Nó phải đi chứ, đi làm ra những cái nhà khác đẹp hơn.

- Chán nhĩ... Giá mà em được đi theo nó.
- Em hãy nín đi. Cái cần cầu sẽ trở về và đón em đi chơi.

Buổi tối, khi trăng đã mọc lên như một chiếc thuyền cong cong trên bầu trời em bé gái lại ra đứng bên cửa sổ. Bỗng nhiên nó thấy một vật gì động đậy trên một sợi dây chỉ mỏng mảnh thả từ tầng trên xuống. Em bé gái nhìn kỹ hơn và bỗng reo lên: "Đúng rồi! Đúng là bạn đã về với mình".

Thì ra đó là một chiếc cần cầu làm bằng những vỏ bao diêm dán giấy vàng. Trên đó có hai chữ viết nguệch ngoạc bằng bút chì đỏ: *Bạn thân*.

1986
thuongmaitruongxua.vn

NGÀY EM TỐI TRƯỜNG

Sáng sớm hôm ấy, Thấm dắt em lon ton bước trên con đường đất thẳng qua cánh đồng trước cổng làng. Đêm qua trời mưa nhỏ, nước mưa còn ướt đầm bờ cỏ hai bên đường. Ánh nắng sớm chói chang làm cho những giọt nước bé tí bỗng thành rức rở trên những ngọn cỏ xanh. Sao những ngọn cỏ ấy phát phơ theo gió có vẻ đứng đưng thế?

Sao không thấy con đường đất hôm nay rộn rịp những bước chân giầy dép mới của trẻ con?

Cu Tý khoác trên vai cái túi còn thơm mùi vải mới. Rảo bước bên chị Thắm, Tý thấy mình chứng chắc chẳng kém gì các anh, các chị lớp trên đang khoác tay nhau hàng tư, hàng năm tập nập đến trường. Lúc thì nghiêng bên này, lúc thì ngó bên kia, nhưng bàn tay bé nhỏ của Tý vẫn nắm chặt một lọ mực tím; theo bước chân đi, những giọt mực tím cứ lăn ra trên kẽ tay...

Phía xa xa, đằng sau cánh đồng, khuất sau bóng những cây si lớn, là trường làng. Mái trường thâm thấp be bé; quanh năm phủ đầy những mảnh lá phượng khô. Năm ngoái, năm kia, Tý còn chạy theo các anh các chị chăn trâu, thả thò bên cổng trường. Tý nghe thấy từ trong những lớp học vang ra tiếng đọc bài như những bài ca bí ẩn. Cũng biết bao nhiêu lần. Tý đã chạy theo những đội trống ếch của thiếu nhi quàng khăn đỏ, chạy theo cho đến tận cổng trường này... và, đến đấy thì... Tý là trẻ con... không phải là thiếu nhi, không phải là học trò...

Hôm nay, Tý đã lên sáu tuổi.

Chị Thắm trải đầu cho Tý, mặc áo đẹp cho Tý và Tý đi cùng với chị đến trường. Hôm nay là một ngày đầu tháng 9 sắp vào mùa gặt như năm ngoái năm kia... Đồng lúa hai bên đường đang ngả vàng. Gió sớm thổi rì rào, rì rào, thảm lúa vòng lên những làn sóng. Ngay cả đồng lúa ấy.

Tý cũng không thấy bình thường như mọi khi. Hình như những cây lúa đang trở bông reo lên trong gió xôn xao náo nức hơn. Hương lúa đang chín có vị thơm, vị ngọt ngào. Mùi thơm ấy cứ làm cho trẻ con nhớ đến mùi cốm, mùi xôi nếp... Tuy nghĩ đến cốm và xôi nhưng cu Tý vẫn dỏng tai lên nghe chị Thắm nói chuyện với các anh, các chị:

- Các cậu bảo, hôm nay ai sẽ đánh trống khai giảng trường mình nhỉ?

- Tớ đoán chắc là cô hiệu trưởng?

- Tớ thì bảo, có khi là thầy Thu, thầy dạy lâu năm nhất trường mình cơ mà.

Chị Thắm quay lại bảo cu Tý:

- Thầy Thu sẽ dạy em, năm nào thầy cũng dạy lớp một; hồi chị học lớp một, chị cũng học thầy.

Cu Tý nghe thế mà tim đập thình thịch. Từ thuở bé, nghĩa là từ nhà trẻ cho đến mẫu giáo, Tý toàn học các cô, bây giờ học thầy, mà lại thầy già... chắc là nghiêm phải biết.

Tiếng chào râm ran của đám học trò đi trước làm cu Tý giật mình.

- Chào cụ ạ.

- Chào bà ạ.

- Chào ông ạ... ạ.

Các cụ già chít khăn mỏ quạ mặc áo dài thâm, chắc là các đại biểu phụ huynh học sinh, đang rảo bước tới cổng trường. Cu Tý thắc mắc không hiểu tại sao lại đông các cụ thế, và hôm nay sao mà các cụ lướt là thế. Chị Thắm giải thích:

- Em không hiểu à? Bố mẹ và anh chị chúng mình đều phải đi làm từ tờ mờ sáng. Chỉ có các cụ đi họp được thôi.

Tất nhiên còn cái lý do lấu cá của các anh học trò lớn thì Tý không biết. Các anh ấy chỉ muốn mời ông bà đi họp. Chả là vì các cụ nghe không rõ, các cụ sẽ không biết được ở trường, các cháu yêu quý của ông bà học hành và nghịch ngợm ra sao... và còn nhiều lý do nữa. Riêng Tý, Tý thích lắm, hôm nay các ông già bà cả cũng đi đến trường dự học với mình đây.

Cổng trường trang hoàng lộng lẫy. Những lá cờ nhỏ bay phấp phới. Tấm khẩu hiệu "*Nhiệt liệt chào mừng các em học sinh lớp một*" phồng lên trước gió như một cánh bướm. Những băng hoa giấy căng ngang, căng dọc rung rinh. Cu Tý bước đến cổng trường, ngập ngừng. Chị Thắm phì cười:

- Ô hay, hôm nay em làm sao thế? Thôi, khéo em làm dây mực ra quần mới rồi.

Ông chủ tịch xã chấp hai tay đứng cạnh cổng trường, từ nãy đến giờ vẫn gật đầu lia lịa với hết

người này đến người khác, bây giờ trông thấy hai chị em lúng túng, ông vừa cười vừa bảo:

- Kìa, các cháu nhanh lên, sắp đến giờ khai giảng rồi đấy.

Sân trường ồn ào, náo nhiệt. Tiếng thủ loa phóng thanh oang oang: "Cốp! Cốp!... Nghe rõ chưa?". Các chị con gái lớp trên lăng xăng cầm hoa chạy đi chạy lại có vẻ rộn rịp lắm. Nào hoa sâm bụt đỏ chói, hoa hồng bạch, hoa hồng quế, hoa cúc vàng, hoa dưới cột cờ sân trường, hoa trên bàn giáo viên của các lớp học. Bên lễ đài, đội trống ếch thiếu nhi quần xanh thẫm, áo trắng lớp, khăn quàng đỏ phẳng phiu, đứng sắp mặng bên lễ đài, chốc lại thủ trống thỉnh thỉnh rầm rập.

Ngày khai giảng là ngày tết của nhà trường mà lì.

Chị Thắm ra dáng học trò lớp bốn, bảo cu Tý như vậy. Chị còn dặn cu Tý hết điều này đến điều khác làm cu Tý nhớ lẫn lộn hết.

Trái hẳn với cảnh nhộn nhịp náo nhiệt trên sân trường, mặt ao trường vẫn lặng thình không một gợn sóng, mặt nước trong veo soi bóng những cây xoan, cây phượng và mái trường nho nhỏ đã già nua theo năm tháng... Trên mặt nước ấy, những cánh bèo ong thỉnh thoảng lay động bởi một con chuồn chuồn ớt đỏ chói. Dù có mãi nhìn con chuồn chuồn một chút, cu Tý vẫn không quên

được hôm nay Tý đã sắp được học một thầy giáo già. Tý đâu có phải là một bé con, quần áo xé rách, tay cầm củ khoai luộc, chạy lon ton trên bãi cỏ đuổi theo những con chuồn chuồn nữa nhỉ.

A... a... Tiếng máy phóng thanh, tiếng hát của đội đồng ca thiếu nhi vang lên báo hiệu giờ khai giảng. Tý chạy theo các anh chị hớn hởi, vội vàng "Lớp của em đâu? Thầy giáo của em đâu?" Các bạn nhỏ lớp một mới theo thói quen mẫu giáo vội vàng nắm lấy đuôi áo nhau. Tý cũng nắm lấy đuôi áo bạn gái đứng trước.

Một thầy giáo người nhỏ nhắn, mái tóc đã điểm bạc, khuôn mặt gầy có nhiều nếp nhăn đi thong thả về phía các em. Đám học trò lớp một ngược mắt chăm chú nhìn thầy.

- Các em là học sinh lớp một A, có phải thế không? Thầy là thầy giáo của các em đây.

Những tiếng ấy vang lên bên tai đám trẻ con sáu tuổi. Ô, mái đầu tóc bạc, những nếp nhăn trên vầng trán và nước da tái tái của thầy không có gì xa lạ.

- Nghiêm! Chào cờ, chào!

Lễ chào cờ năm học mới bắt đầu, Tý đứng thẳng, hai tay nắm chặt lại. Cũng là lớp mẫu giáo cũ đây, những tổ Thỏ, tổ Chim ríu rít, giờ đây các bạn đang đứng nghiêm, như chưa bao giờ được

đứng nghiêm. Lá cờ đỏ sao vàng đang từ từ vươn lên đỉnh cột cờ. Bầu trời xanh ngắt.

Tiến lên! Cùng tiến lên!

Nước non Việt Nam ta vững bền!

Bài Tiến quân ca vang khắp sân trường. Tiếng hát của các anh các chị dứt rồi. Tý quay lại nhìn các bạn, hình như tất cả không muốn nắm lấy đuôi áo nhau như lúc nãy nữa. Và kìa, người thầy giáo già đang từ từ đi về phía cái trống trường, tiếng trống mở đầu một năm học mới vang lên đồng dục, chắc chắn, nhịp nhàng, thong thả, rồi từ từ dồn dập, rộn lên náo nức như thôi thúc "Tùng! Tùng! Tùng!". Tiếng trống ấy là của Tý, là buổi học đầu tiên của Tý bắt đầu.

Từng đoàn học sinh nối đuôi nhau đi vào lớp học. Chị Thắm đứng trong hàng học trò lớn như đang cười và vẫy tay với Tý. Dưới gốc cây phượng vĩ, các cụ già đứng giảng hàng ngang, nhiều cụ gật đầu, nét mặt tươi lên. Có cụ lần lần vạt thắt lưng bao đưa lên mắt chấm chấm. Ô, sao thế nhỉ, sao các cụ mau nước mắt vậy? Thôi đúng rồi, tại các cụ không thể bé lại được như mình để đi học, cho nên các cụ buồn đấy mà. Hay các cụ cho rằng trẻ con bé quá, chỉ nghĩ đến xôi, đến cốm, đến những con chuồn chuồn và sẽ để cho thầy giáo luôn luôn phải cau mặt lại. Ôi! Các ông bà kính mến của chúng cháu, hãy tin ở chúng cháu nhé.

Tý nghĩ vậy và ngồi ngay ngắn, nhìn chăm chú lên bảng đen, lắng nghe thầy giáo nói:

- Trước tiên, các em hãy tập đọc tên trường chúng ta. Chữ đầu tiên có dấu huyền, các em đọc uốn lưỡi nhẹ. Chữ thứ hai là một họ có đông người nhất ở nước ta, dấu ngã các em đừng đọc ngọng thành dấu sắc nhé. Chữ thứ ba không có dấu, gọi là thanh không, đọc như tiếng gió thổi. Nào, cả lớp đồng thanh.

Cu Tý cùng các bạn ngâm nga:

- Trường - Nguyễn - Du... Hay nhỉ. - Tý nghĩ thầm, hay như chúng mình tập hát, tập ca. Tên trường mình hay thật. Rồi, Tý sẽ biết viết, Tý sẽ viết tên trường lên các nhãn vở. Khi Tý đi đâu chơi, có ai hỏi Tý, Tý sẽ đọc tên trường lên như hôm nay...

Hôm nay là ngày 5 tháng 9, ngày khai trường của tất cả trẻ em Việt Nam mình đấy. Hôm nay không phải là một ngày hè chơi nhởi trên bãi cỏ với cánh bướm, cánh chuồn chuồn nữa. Hôm nay là một ngày đầu thu, nắng đẹp khắp bờ tre, ngọn cỏ. Hương thơm mùa lúa chín bay dăng dăng vào các lớp học. Và, sáng nay là ngày cu Tý đứng dậy lễ phép nói với thầy giáo:

- Em thưa thầy, em tên là Nguyễn Văn Thắng chứ không phải là cu Tý ạ.

1982

KỶ NIỆM MỘT TIẾNG CHÀO

Ngày ấy, có một đứa trẻ cắp sách đi học trường làng. Cũng như những buổi sáng khác, cô học trò bụng lép kẹp cắm cúi rảo bước trong ngõ xóm đầy lá tre khô rơi. Đầu óc mơ màng nghĩ đến những điểm cao sắp tới. Cô bé đó quên đi cái đói trong tấm lòng bé mọn của mình.

Cứ mãi mê đi như vậy, cô chẳng chú ý đến một cụ già mặc cái váy bạc màu nước dưa, tấm áo nâu vá lưng chằng chịt. Cụ đang còng lưng quét lá tre và nhặt những cái mo nang bay rơi lá tả. Cụ đi kiếm cái đun.

Cô học trò chắc đã gặp cụ vài lần nhưng cô vẫn còn mãi nghĩ đi đâu, kìa ngọn tre cong cong vàng ánh nắng có con chim chích chòe đang hót, cô tưởng đâu chim hót mừng riêng.

Bỗng có tiếng chửi réo bên tai cô "... Mồm miệng mày để đâu hả?" lời nói như cơn gió mạnh lật ngược cái nón đội đầu.

Cô học trò đứng sững lại và suýt bật khóc. Sao mà cụ khó tính, ác thế. Cô rảo bước đi như

chạy và trong lòng uất ức lắm. Càng đi cô càng gặp nhiều người. Kia các bà gánh phân ra đồng, bón ruộng mồ hôi đầm hai vai. Kia các ông đang dắt trâu vác bừa, quần xắn đến đầu gối vừa đi vừa phàn nàn với nhau về thời tiết năm nay không thuận.

Cô học trò ngẩng mặt lên nhìn và muốn cất tiếng chào. Nhưng miệng cô cứng lại, lưỡi như bị ríu không thể phát ra được lời nào. Hóa ra cô không biết chào. Cô không có thói quen chào hỏi. Cô cúi mặt xuống, người tê cứng vì xấu hổ.

Buổi học hôm ấy, lần đầu tiên cô học trò được học tiếng nước ngoài. Cô được học chào, Chào buổi sáng, buổi trưa và buổi tối. Cô học thông minh, thoát cái đã đứng dậy nói được như chim hót. Cô giáo khen nhiều lắm.

Lúc đi học về, cô học trò rạo rức những niềm vui vì thấy mình giỏi giang, cô quên đi cái nỗi xấu hổ sáng ngày.

Thì chính lúc đó, từ xa cô đã trông thấy bà cụ ấy. Bà cụ lưng còng tay xách cái rọ cua, ý chừng như cụ vừa đi mò cua bắt ốc ở đâu về.

Trống ngực cô bé rộn lên. Hay là rẽ ngoặt vào ngõ, trốn biến đi, đỡ phải gặp cái bà cụ khó tính kia. Chân cô học trò ríu lại.

Nhưng mà bà cụ đã sắp tới gần. Giá ước gì chui ngay xuống đất được. Lúc ấy không biết vì

đói hay vì quá nghĩ mà cô bé ngã xuống thật, sách vở tung ra. Bà cụ vẫn thong thả bước về phía cô. Cô bé có thể trông rõ những sợi tóc bạc của cụ bay bay. Bỗng nhiên cô nghĩ đến những bà tiên trong chuyện cổ, trời sai xuống thử lòng người.

Như bị điều gì thôi thúc, cô bé ôm sách vở rảo bước như chạy về phía cụ, miệng nói rõ vang:

- Cháu chào bà ạ. Trời nắng quá bà nhỉ.

Cô nói một hơi, sung sướng như người vừa chữa lành một tật xấu.

Bà cụ giật mình nhìn đứa trẻ, mắt yêu: "Rõ con cái nhà..." Mặt cụ hơi ngẩn ra, những nét nhăn như dần đi đôi chút.

Đi được vài bước, bỗng nhiên cụ gọi: "Này!".

Cô học trò quay lại lúng túng sờ sờ.

Bà cụ lập cập lại gần, bà giúi vào tay cô một xâu cua buộc bằng những sợi dây chuối, chân càng những con cua gờ lên tươi rói.

- Bà cho con, về nấu canh ăn cho mát ruột. Bà biết chị em đi học nghèo lắm, có gì mà ăn. Cố mà học giỏi con ạ, để đừng khổ như bà...

Chị kể chuyện ấy cho tôi trong một bữa tiệc vui trên nước bạn. Trước mặt chúng tôi lúc ấy là những cốc bia vàng óng ánh, tiếng nhạc khiêu vũ rộn rịp. Một thanh niên người Âu đến mời chị

nhảy. Chị đáp lại bằng một cử chỉ duyên dáng lịch sự. Tiếng chào của chị nghe thật đáng yêu. Nhưng lúc ấy, cặp mắt chị hướng về phía tôi tràn ngập một vẻ buồn, một vẻ buồn không gì xóa nổi.

Bởi tôi biết rằng bà cụ bắt cua ngày đó đã không còn. Vâng, cụ đâu còn đợi được đến ngày chúng tôi trở về tổ quốc đến chào cụ và biếu cụ vài cái bánh, cái kẹo.

1983

PHÒNG VIẾT TỰT
THÀNH PHỐ CẦN THƠ
TỈNH VIÊN

TRƯỜNG 11089/98

ÉN NHỎ

Buổi tối hôm ấy, Hiền cảm thấy không muốn học bài. Nó vừa bị một điểm kém. Nó chán lắm, lúc ấy ngoài kia gió mùa đông bắc thổi đến như bão. Mưa kéo theo như hàng vạn mũi tên lạnh giá ném đập đập vào mái nhà.

Hiền đứng cửa sổ nhìn đường phố. Tiếng rao của một bà bán bánh khúc vọng lên. Hiền chắc lưỡi "Chập! Mình sẽ làm nghề bán bánh như bà kia! Lúc nào cũng được ngửi mùi thơm của bánh".

Còn mẹ của Hiền thì là cô giáo. Giờ đây dường như mẹ không chú ý gì đến xung quanh, mẹ đang

chuẩn bị bài giảng cho ngày mai. Mẹ mở quyển tập đọc và đọc một bài văn tả cảnh phương nam.

Cặp mắt mẹ nhìn đi xa xa, như vượt vạn trùng khơi, để đến tận bờ biển miền Nam. Cũng lúc ấy, từ cái radiô gátxét phát ra một bài hát cũ:

Từng đôi chim bay đi, tiếng ca rộn ràng

Cánh chim xao xuyến... Gió mùa xuân...

Mẹ cầm quyển sách trên tay, lắng nghe bản nhạc đó, rồi hát theo bằng một giọng của người yếu thanh quản, âm thanh run rẩy mỏng manh:
Mùa đông và mây mù... sẽ tan...

Hiền cảm thấy không thích. Hiền thấy khó nói chuyện với mẹ, mẹ không hiểu Hiền. Hiền thích nghe các bài hát mới bằng tiếng Anh, nhạc thật sôi nổi có thể nhảy được, còn mẹ lại thích những bài hát cũ, hát chậm như rùa...

Chợt có tiếng chim kêu chiêm chiếp, một con chim con ướt sũng, ngã xuống bên lối cửa bước ra sân thượng. Hiền lao ra lối có tiếng chim kêu. Một cơn gió đem theo nước mưa thổi như quất vào mặt. Hiền ôm lấy con chim, đưa nó lên ngực và vội quay vào đóng cửa lại.

- Nghịch cái gì đấy hả? Hiền?

Mẹ hỏi.

Hiền không biết nói gì, tiếng chim kêu lanh lút xót xa trước ngực. Hiền nhìn mẹ, mẹ nhìn Hiền. Hiền đoán mẹ sẽ mắng, nhưng không mẹ bảo.

- Cho nó ăn tý gạo con ạ. Rõ khổ. Có khi nó bị lạc đàn, lạc mẹ.

Thế rồi mẹ lấy cái ấm dỏ vẫn ủ nước chè, nhấc ấm nước nóng ra, lót vào mảnh ni lông và bảo Hiền thả con chim vào đó. Con chim mổ những hạt gạo có vẻ ngon lành.

Hiền ngạc nhiên nhìn mẹ. Mẹ đã đồng tình chơi với nó mà quên mất cái điệp khúc. "Học! Học! Học! Học bài đi con!"

Bỗng nhiên mẹ nói với Hiền.

- Mẹ rất yêu loài chim này. Đó là chim én. Ngày mà con còn nằm ở trong bụng mẹ, mẹ đi dạy học xa, mẹ mang con đi lúc nắng lúc mưa, trên bờ đê gió thổi mẹ vẫn gặp những con chim này bay trong mưa.

- Thế hả mẹ, chim bay được trong mưa hả mẹ!

- Bay được chứ! Chúng bay được rất xa - chúng bay về phương nam, nơi bố con nằm lại ở đó. Bố con chẳng bao giờ về nữa nên mẹ tưởng như những con chim này đi thăm bố con.

- Con cũng muốn bay xa như con chim này.